

Nr 54.

Av herr **Pettersson** i Bjälbo m. fl., *angående ränta och återbetalningsvillkor för lånet ur vattenkraftslånefonden.*

År 1919 inrättades *vattenkraftslånefonden* med syfte att underlätta tillkomsten genom enskildas försorg av vattenkraftsanläggningar vid statens och enskilda tillhöriga vattenfall, dels vattenregleringar, och bestämdes låneräntan för denna fond till 5 1/2 %. Från och med den 1 juli 1921 höjdes emellertid räntan för nämnda fond till 6 %, ungefär samtidigt som räntan i den allmänna lånemarknaden visade tendenser att sjunka. Å andra sidan beslöt 1922 års riksdag, att för lån, som beviljades ur fonden efter den 1 juli 1922, räntan skall utgå med 5 %.

De låntagare, som fått sina lån beviljade mot 5 1/2 eller 6 % ränta hava härigenom kommit i synnerligen ogynnsam situation. De anläggningar, för vilka lånen blivit beviljade, hava i regel utförts under högkonjunkturen på arbetsmarknaden, och ställa sig sålunda mycket dyrbara för låntagaren. Å andra sidan har den sedermera inträdande och alltjämt, särskilt inom lantbruket, med oförminskad styrka rådande lågkonjunkturen inverkat ogynnsamt på företagets ekonomi, i det att de enskilda delägarna ofta hava svårt att komma ut med de betungande avgifter, som måste utdebiteras för att täcka de höga omkostnaderna.

En lättnad i ekonomiskt hänseende har under tiden visserligen inträtt därigenom, att låneräntan i den allmänna penningemarknaden sjunkit väsentligt under de sistförflutna åren, men denna lindring i det ekonomiska trycket har icke fullt kommit hittillsvarande låntagare ur vattenkraftslånefonden till godo, så länge dessa enligt gällande bestämmelser äro skyldiga att under hela lånetiden förränta sina lån efter en räntefot, som väsentligt överstiger den i allmänna penningemarknaden gällande.

Då grundad anledning torde saknas, varför 1920 och 1921 års låntagare ur vattenkraftslånefonden skola komma i ogynnsammare läge ifråga om räntebetalningen än låntagarna efter den 1 juli 1922, synes det vara väl motiverat att nedsätta räntan för de under åren 1920 och 1921 beviljade lånen ur vattenkraftslånefonden till 5 % och att denna räntesänkning får räknas retroaktivt från och med första lyftningsdagen för lånet.

Vidare stadgas i de allmänna bestämmelserna för 1920 och 1921 års lån ur vattenkraftslånefonden, att lån skall, sedan det innehafvs under tre år från första lyftningsdagen, återbetalas under vart och ett av därpå följande högst fyra år med lika kapitalbelopp om året samt att å lyftat lånebelopp $5\frac{1}{2}$ % resp. 6 % årlig ränta skall erläggas från lyftningsdagen. Den reella innebörden av ovan relaterade bestämmelser är i korthet den, att annuiteten vid början av låneperioden har sitt maximum för att vid låneperiodens slut sjunka till ett belopp, motsvarande nästan endast amorteringen. För företag av det slag, varom här är fråga — bland annat i stor utsträckning elektriska kraftföretag för landsbygdens elektrifiering — torde det i regel vara så, att det ekonomiska trycket är tyngst att bära i början av låneperioden, innan företaget hunnit växa ut i sådan omfattning, som motsvarar behovet för en fullt rationell och ekonomisk drift, och från den synpunkten sett synas betalningsvillkoren för statslånen böra vara så beskaffade, att återbetalningen blir relativt mindre betungande under nämnda tid. En sådan lättnad åsyftas självfallet genom medgivandet i lånebestämmelserna om framflyttning av första amorteringen tre år efter första lyftningsdagen samt beviljande under vissa villkor av s. k. anståndsrenta under högst tre år, men denna tid torde som regel få anses för kort för att motsvara det därmed avsedda ändamålet. Vida bättre resultat i nämnda hänseende borde från låntagarens synpunkt kunna ernås, om betalningsbestämmelserna finge ändras därhän, att sedan lånet enbart förräntats under tre år, amortering och ränta tillsammans utgå med lika annuitet under återstående lånetiden, samt att i de fall, där så finnes skäligt, anståndsrenta måtte beviljas låntagaren enligt av kommerskollegium samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagna nya grunder. Härigenom skulle låntagare ernå en väsentlig och väl behövlig lättnad i betalningstrycket i början av låneperioden i stället för att detsamma enligt nu gällande bestämmelser efter tre års förlopp plötsligt springer upp till belopp, som för många företag torde bliva omöjliga att betala utan att ännu en gång tillgripa lånevägen.

Mot slutet av låneperioden kvarstår visserligen det årliga betalningstrycket oförändrat, men de lånebelastade företagens ekonomiska ställning torde vid denna tidpunkt i allmänhet vara sådan, att bördan då lättare kan bäras.

Även ur rent betalningsteknisk synpunkt torde den här ifrågasatta omläggningen av återbetalningsvillkoren få anses innebära vissa fördelar.

I anslutning till vad sålunda blivit anfört, få vi hemställa,

dels att låneräntan för lån, som beviljats ur vattenkraftslånefonden före den 1 juli 1922, måtte sänkas till 5 % med retroaktiv verkan från första lyftningsdagen;

dels att återbetalningsvillkoren för lån ur vattenkraftslånefonden ändras från nu gällande bestämmelser på sådant sätt, att ränta och amortering tillsammans, sedan lån innehafts under tre år, utgå med lika annuitet under återstående lånetiden, samt att dessa bestämmelser må tillämpas, där låntagare så önskar, för lån, utlämnade före den 1 juli 1923.

Stockholm den 19 januari 1923.

David Pettersson.

Oscar N. Olsson.

John Jönsson,
Boa.

B. Corneliussen.

K. A. Westman,
Brobygård.

Emil Bengtsson.

